

Interakcijski rituali i emocionalna energija u Sveučilišnoj malonogometnoj ligi u Zadru

Kunecki, Luna

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:842936>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-11**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

Sveučilište u Zadru

Odjel za sociologiju
Preddiplomski sveučilišni studij sociologije

Luna Kunecki

**Interakcijski rituali i emocionalna energija u
Sveučilišnoj malonogometnoj ligi u Zadru**

Završni rad

Zadar, 2023.

Sveučilište u Zadru
Odjel za sociologiju
Preddiplomski sveučilišni studij sociologije

Interakcijski rituali i emocionalna energija u Sveučilišnoj malonogometnoj ligi u Zadru

Završni rad

Student/ica:

Luna Kunecki

Mentor/ica:

Prof. dr. sc. Saša Božić, redoviti profesor

Zadar, 2023.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Luna Kunecki**, ovime izjavljujem da je moj **završni** rad pod naslovom **Interakcijski rituali i emocionalna energija u Sveučilišnoj malonogometnoj ligi u Zadru** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 6. srpnja 2023.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Ciljevi i svrha	1
3. Teorijska koncepcija rada	2
3.1. Sociologija emocija	2
3.2. Teorija interakcijskog rituala Randalla Collinsa	3
3.3. Sveučilišna malonogometna liga (SMNL).....	4
4. Istraživačka pitanja	5
5. Metodologija	5
6. Rezultati i rasprava	8
6.1. Rituali unutar SMNL-a.....	8
6.1.1. Rituali prije utakmice	8
6.1.2. Rituali tijekom utakmice	10
6.1.3. Rituali nakon utakmice	10
6.2. Posljedice korištenja rituala	12
6.2.1. Povezanost igrača i grupna solidarnost.....	13
6.2.2. Emocionalna energija i nastanak simbola	14
6.3.. Socijalizacijski aspekt SMNL-a	18
6.4. Usporedba SMNL-a nekada i sada	20
7. Zaključak	21
8. Literatura	23
9. Prilozi	24
9.1. Collinsov opći model interakcijskih rituala	24
9.2. Tablica o sugovornicima	24
9.5. Kodna lista	25
9.6. Grbovi.....	26

Interakcijski rituali i emocionalna energija u Sveučilišnoj malonogometnoj ligi u Zadru

Sažetak

Sveučilišna malonogometna liga (SMNL) u Zadru još je neistražena studentska organizacija koja raspolaže mnoštvom rituala i simbola zbog kojih se stvara emocionalna energija (EE) i solidarnost članova. Kako bi se fenomen emocionalne dinamike i solidarnosti u studentskom sportu bolje razumio, u ovome radu će se koristiti Collinsova teorija lanaca interakcijskih rituala kao teoretska podloga. Cilj istraživanja je ispitati koji se rituali javljaju unutar SMNL-a, kakve posljedice imaju na igrače i igru te provjeriti korisnost Collinsove teorije za objašnjenje emocionalne dinamike i solidarnosti u amaterskom studentskom sportu. Istraživanje je provedeno putem promatranja sa sudjelovanjem i provođenjem polustrukturiranih intervjua. Rezultati su potvrdili validnost temeljnih postavki Collinsove teorije te doveli do zaključka o socijalizacijskom značaju SMNL-a kao i značajne uvide u SMNL kao organizaciju studenata.

Ključne riječi: Sveučilišna malonogometna liga u Zadru, rituali, emocionalna energija, socijalizacija

Interaction rituals and emotional energy in the University Futsal League in Zadar

Abstract

The University Futsal League (SMNL) in Zadar is an unexplored student organization that has a multitude of rituals and symbols that create emotional energy (EE) and solidarity between members. In order to acquire a better understanding of the phenomenon of emotional dynamics and solidarity in student sports, Collins' theory of interaction ritual chains will be used in this paper as a theoretical basis. The aim of the research is the identification of rituals which occur within the SMNL, what consequences they have on the players and the game, and to check the usefulness of Collins' theory for explaining emotional dynamics and solidarity in amateur student sports. The research was conducted through participant observation and semi-structured interviews. The results confirmed the validity of the fundamental tenets of Collins' theory and led to the conclusion about the socialization significance of SMNL as well as significant insights into SMNL as a student organization.

Key words: University Futsal League in Zadar, rituals, emotional energy, socialization

1. Uvod

„U suvremenom društvu sport postaje predmetom interesa različitih profila znanstvenika, kako kineziologa, tako i sociologa, psihologa, medicinara, ekonomista, komunikologa, itd.“ (Perasović, Bartoluci, 2007: 106). Sport se u dvadesetom stoljeću razvijao i očitovao kao znanstveni i društveni fenomen (Žugić, 2000) te se sukladno tome razvija i posebna disciplina, sociologija sporta¹. U skladu s time provedena su brojna istraživanja u području sporta, no za potrebe ovog rada kako bi suzili temu osvrnut ćemo se samo na neke od radova koji se bave tematikom lanaca interakcijskih rituala u sportu. Cottingham (2012) primjerice prikazuje lance interakcijskih rituala, emocije, simbole i solidarnost na primjeru sportskih navijača. Proučavanje rituala kod navijača karakteristično je i za radove poput Lalićevog (1993) istraživanja Torcide i iznošenja tipologija navijača. Na području grada Zadra provedeno je istraživanje o ritualima unutar navijačke skupine Tornado (Sikirić, 2020). Relevantnost istraživanja interakcijskih rituala i emocionalne energije na Sveučilišnoj malonogometnoj ligi u Zadru je prvenstveno vezana za nove uvide u emocionalnu dinamiku i solidarnost u amaterskom studentskom sportu. Budući da Collins nudi teoriju koja objašnjava emocionalnu dinamiku i solidarnost u grupama, predmet istraživanja je provjera Collinsove teorije interakcijskih rituala na primjeru Sveučilišne malonogometne lige (u daljnjem tekstu: SMNL) u Zadru te dublji uvid i spoznaje o SMNL-u kao studentskoj organizaciji.

2. Ciljevi i svrha

Cilj ovog istraživanja je ispitati i opisati rituale koji se pojavljuju unutar SMNL-a. Nakon saznanja o tome koji se rituali pojavljuju potrebno je opisati njihov utjecaj na igrače te posljedice koje nastaju korištenjem rituala u ovakvom socijalnom okruženju. Zatim je potrebno još spomenuti učinak emocionalne energije u SMNL-u te opisati na koji način se ona simbolizira kod igrača i drugih sudionika. Na kraju je potrebno utvrditi objašnjava li Collins-ova teorija lanaca interakcijskih rituala adekvatno rituale koji se mogu pronaći unutar SMNL-a.

Svrha istraživanja je ukazati na relevantnost pojave emocionalne energije i njezinog značaja u socijalnom konstrukturu kao što je Sveučilišna malonogometna liga. Ovim radom bi se osvijestili određeni ritualni procesi istraživane skupine te bi se povezali sa značajem emocija u

¹ Sociologija sporta je prema sociološkom leksikonu grana sociologije koja proučava sport i fizičku kulturu kao društvene pojave, društvene procese i skupine koji se tu formiraju.

socijalnim situacijama kojih često nismo ni svjesni u svakodnevici. Ostvarivanje navedenih ciljeva prvenstveno bi poslužilo kao provjera objašnjavajućeg potencijala Collinsove teorije na primjeru SMNL-a, ali isto tako i pridonosjenje spoznaje o samom SMNL-u kao studentskom projektu. Budući da do sada ne postoje brojna sociološka istraživanja o SMNL-ima na različitim sveučilištima, ovaj rad bi poslužio i kao početak za daljnja istraživanja ovakve ili slične tematike. Istraživanjem navedene teme pružio bi se uvid u aspekte teorije i prakse te bi svrha ovog rada bila potencijalna okosnica za poboljšanje rada same udruge i poticaj za unaprjeđenje iste.

3. Teorijska koncepcija rada

3.1. Sociologija emocija

Iako se emocije pojavljuju u gotovo svakoj ljudskoj interakciji, u sociologiji se detaljnije počinju proučavati tek 1970-ih godina. Emocije su prema Turner i Stets (2011) „ljepilo“ koje vezuje ljude, ono što čini društvene strukture i sustave kulturnih simbola održivima i mogućima, ali isto tako i ono što razdvaja ljude ili ih tjera da poruše društvene strukture i dovedu u pitanje kulturne tradicije. Oslanjanje na emocije je prema Turneru i Stets (2011) jedna je od posebnih karakteristika ljudi za stvaranje društvenih veza i izgradnju kompleksnih sociokulturnih struktura. Prilikom definiranja pojma emocije teško je utvrditi što su to točno emocije, jer se odgovori na to razlikuju s obzirom na teorijski pristup koji se odabire. U knjizi „Sociologija emocija“ od Turnera i Stets termin emocije obuhvaća pojave označene drugim etiketama poput osjećaji, sentiment, afekti i slično, koje su korištene kod istraživača i teoretičara. Većina sociologa kako navode Turner i Stets (2011) smatra kako su emocije društvene konstrukcije. To znači da socijalizacija u kulturu i sudjelovanje u društvenim strukturama utječe na to koje emocije se javljaju kod ljudi, na koji način su one kulturno određene i kako se izražavaju u socijalnom kontekstu. Ovakav pogled na emocije je iz sociološke perspektive razumljiv, jer je interes sociologa objasniti kako emocije utječu na tijek interakcije u društvenim strukturama i obratno, to jest jesu li one određene vrijednostima, vjerovanjima i kulturnim normama (Turner i Stets, 2011). Pokušajem da se navedeni interesi istraže i objasne, u sociologiji nastaju okvirni klasteri socioloških teorija emocija od kojih su jedne i teorije rituala.

3.2. Teorija interakcijskog rituala Randalla Collinsa

Teorija interakcijskog rituala i lanaca interakcijskih rituala prije svega je teorija situacija. To je teorija trenutnih susreta među ljudskim tijelima nabijenim emocijama i sviješću jer su prošla kroz lance prethodnih susreta (Collins, 2004). Collins smatra da se društvena stvarnost na makrorazini sastoji od lanaca interakcijskih rituala. Prilikom uobičajene definicije rituala, misli se na formalnu ceremoniju, prolazak kroz skup stereotipnih radnji poput recitiranja verbalnih formula, pjevanja, tradicionalnih gesti ili nošenja tradicionalne odjeće (Collins, 2004). No Collins se prilikom definiranja rituala vodi uvidima Durkeima i Goffmana. Rituali su u tom slučaju definirani kao što je to usredotočeni susret kod Goffmana s elementima Durkheimove analize te se stoga sastoji od: 1) fizičke suprisutnosti pojedinca, 2) uzajamne svijesti jednog o drugome, 3) zajedničkog fokusa pažnje, 4) zajedničkog emocionalnog raspoloženja, 5) ritmičke koordinacije i sinkronizacije razgovora i neverbalnih gesti, 6) simboličke reprezentacije zajedničkog fokusa i raspoloženja pojedinaca pomoću objekata, riječi i simbola te 7) osjećaja moralne pravednosti oko tih simbola, koji označavaju grupno članstvo pojedinaca uključenih u rituale. Collins dakle tvrdi, kao i Durkheim, da suprisutnost, uzajamna svjesnost, zajednički fokus pažnje, ritmička sinkronizacija, zajedničko raspoloženje i simbolička reprezentacija grupe pobuđuju emocije (Turner i Stets, 2011). Međutim fokus pri tome nije na prolaznim emocijama poput radosti, ljutnje ili straha, već se u Collinsovim radovima govori o dugotrajnoj emocionalnoj energiji (Collins, 1990, prema Turner i Stets, 2011). Prema toj teoriji dugotrajne emocije dovode do visoke ili niske razine energije u raznim situacijama, koje onda utječu na to hoće li ljudi pokretati interakcije ili ne. Pretpostavka je da su ljudi skloni maksimizirati stupanj vlastite emocionalne energije te osjećaj inicijative i entuzijazma. Ukoliko interakcije među ljudima rezultiraju pozitivnim profitom, to uzrokuje povećavanje dugoročne razine emocionalne energije. To znači da će ljudi biti motivirani tražiti situacije ili interakcije koje im donose pozitivnu energiju te će istovremeno izbjegavati one koje proizvode negativne emocije ili pak manju razinu pozitivnih emocija. Da bi nastanak takvih emocija putem interakcijskih rituala uopće bilo moguće potrebno je da ljudska tijela budu prisutna, što je i slučaj u SMNL-u gdje igrači moraju biti fizički prisutni na utakmicama kako bi prisustvovali cijelom procesu. Ali čak i posredovanom prisutnošću, kao što je na primjer snimanje live prijenosa utakmice, je sudionicima omogućeno proizvođenje nekih od istih učinaka interakcijskih rituala. Ekologija situacije, koja odvaja skup ljudi od ostatka okoline, kao primjerice nogometno igralište kojemu pristupaju osobe koje su u određenoj poveznici sa samim događanjem, uvelike olakšava međusobnu prisutnost i interakcijski ritual. Ljudi se u suprisutstvu usmjeravaju jedni na druge i pokazuju zajednički fokus pažnje, na primjer praćenje

utakmice, što dovodi do ritmičke sinkronizacije i zajedničkog raspoloženja. Formalni stereotipizirani rituali, poput pozdrava, uzrokuju prijelazne emocije niskog stupnja te se oni nazivaju ritualima s malim „r“ te su tek dijelovi većeg rituala koji se naziva ritualom s velikim „R“. Nadovezivanjem elemenata interakcijskog rituala (s velikim „R“) stvara se granica prema autsajderima. Ta granica nije fizička, ono što predstavlja barijeru prilikom pristupanja za autsajdere je ritmički tijek, zajednički fokus pažnje i kolektivno vrenje (Turner i Stets, 2011). Collins (2004) pojednostavljeno prikazuje model interakcijskog rituala u dvije kategorije, prva se naziva „ritualnim sastojcima“ te obuhvaća dosad navedene varijable: suprisutnost, barijere za autsajdere, zajednički fokus pažnje i dijeljeno raspoloženje, a omogućeni su zajedničkim akcijama ili događajima, stereotipiziranim formalnostima i prijelaznim emocijama. Kada imamo sve „sastojke“ za ritual, putem kolektivnog vrenja i ritmičke sinkronizacije dolazi do „ritualnih ishoda“. Ishodi rituala obuhvaćaju grupnu solidarnost, emocionalnu energiju pojedinca, simbole koji predstavljaju grupu te osjećaj moralnosti o pravednosti grupe. Radi lakšeg razumijevanja Collinsovog općeg modela interakcijskog rituala vidi Sliku 1. u Prilozima.

3.3. Sveučilišna malonogometna liga (SMNL)

Sveučilišna malonogometna liga (skraćeno SMNL) udruga je na Sveučilištu u Zadru koja se bavi organiziranjem natjecanja u malom nogometu (futsalu) između odjela na Sveučilištu. Osnovana je 2014. godine od strane trojice studenata te se od tada održava svake godine, izuzevši kratku pauzu zbog pandemije koronavirusa. Prije osnutka SMNL-a postojali su nogometni turniri u sklopu Sveučilišta, ali oni bi se odigravali samo nekoliko dana u godini i okupili bi tek nekoliko ekipa. Uz to je postojala studentska momčad koja predstavlja Sveučilište na Unisportu, ali i to je obuhvaćalo tek mali broj studentske populacije. Osnutkom SMNL-a po prvi puta se uključuje veliki broj studenata, počevši od ekipa kojih je bilo gotovo sa svakog odjela, ali isto tako i studenata koji dolaze sudjelovati kao publika ili pomoć pri organizaciji. Osnutkom lige ovakvog karaktera ostvario se projekt koji je tijekom cijele godine pružao studentima mogućnost igranja nogometa i sudjelovanja u druženju. Tijekom ljetnog semestra uobičajeno se igrala Sveučilišna malonogometna liga, a tijekom zimskog semestra Sveučilišni malonogometni kup te ponekad i Superkup. Sva navedena natjecanja organizira uprava SMNL-a koja se sastoji od predsjednika, potpredsjednika i tajnika. Cijeli projekt i udrugu vode studenti, te se zbog svog velikog opsega uključenosti studenata gotovo svih odjela može smatrati jednim od uspješnijih studentskih projekata na Sveučilištu u Zadru koji uskoro broji 10 godina postojanja i djelovanja. Ligu trenutno čine 8 ekipa sveučilišnih odjela, a to su

ekipe odjela za arheologiju, ekologiju, ekonomiju, geografiju, jezičari², kulture i turizma, pomorskog i povijesti. Na samom početku SMNL je okupljalo otprilike 14-16 ekipa, te su neke ekipe znale imati i dva sastava. Sastav i broj ekipa se mijenja ovisno o broju upisanih studenata na odjelima i zainteresiranosti za igranjem nogometa.

4. Istraživačka pitanja

Nakon što je iz prethodnog teorijskog dijela dobiven uvid u osnovne značajke sociologije emocija kao područja proučavanja, Collinsove teorije interakcijskih rituala te opisa strukture i načina formiranja lige, nadalje slijede istraživačka pitanja. Pitanja su proizašla iz interesa o objašnjenju interakcijskih rituala te razumijevanja solidarnosti i simbola koji se javljaju unutar SMNL-a. Istraživačka pitanja su postavljena na način da specificiraju područje istraživanja i omoguće objašnjenje navedenih stavki putem Collinsove teorije.

1. Koji se sve rituali pojavljuju unutar SMNL-a?
2. Kako ti rituali utječu na igrače i igru?
3. Kako se emocionalna energija počinje simbolizirati kod pojedinaca i ekipe?
4. Je li posljedica korištenja rituala solidarnost i identifikacija sa SMNL-om i Sveučilištem?

5. Metodologija

Prvotna ideja za istraživanje ove teme došla je prilikom izrade seminarskog rada na kolegiju „Sociologija emocija“ koji je izborni kolegij u 5. semestru na Odjelu za sociologiju Sveučilišta u Zadru. Budući da se radilo o seminarskom radu, rad je bio manjeg opsega i fokusirao se samo na pojavu i analizu emocija u SMNL-u kao društvenom konstrukt, no uvid u bogatstvo kojim ova tema raspolaže probudio je interes za daljnjim istraživanjem ovoga područja, te je navedeni seminarski rad poslužio kao pilot istraživanje koje je sada nastavljeno izradom ovog završnog rada.

Priprema istraživanja uključivala je prije svega pregled literature, teorijskih i empirijskih radova slične tematike i Collinsove teorije kao glavne podloge za istraživanje. Nakon toga je

² Jezičari – označava združenu ekipu svih odjela za jezike. Budući da su upisne kvote za jezike nešto manje i raspoređene na nekoliko odjela, dopušteno je spajanje srodnih odjela kako bi se skupila ekipa za igrati.

uslijedilo određivanje predmeta i ciljeva istraživanja koji su smatrani relevantnima za provjeru. S obzirom da je glavna svrha ovoga rada ispitati objašnjavajući potencijal Collinsove teorije na primjeru SMNL-a, za potrebe ovoga rada korištena je kvalitativna metoda istraživanja kojom se nastoji „razumijeti iskustvo i praksa ključnih informatora te ih čvrsto smjestiti u kontekst“ (Marsh i Stoker, 2005: 191) što je bilo potrebno kako bi se mogli opisati procesi prije, tijekom i nakon utakmica te svi elementi koji su značajni za sjećanja i osjećaje vezane uz njih, koji su relevantni za provjeru primjenjivosti Collinsove teorije. Za prikupljanje podataka odabrana je metoda promatranja za sudjelovanjem i polustrukturiranog intervjua. Prema Ritchie i Lewis (2003) u sudioničkom promatranju se istraživač pridružuje studijskoj populaciji ili njenom okruženju kako bi zabilježio akcije, interakcije ili događaje, to osim proučavanja fenomena istraživaču omogućuje i priliku da stekne dodatne uvide kroz vlastito iskustvo fenomena. Gold i Junker (1965) prema Halmi (2005) navode kako promatrač u ovakvoj metodi može biti od potpunog sudionika do čistog promatrača. U slučaju ovoga istraživanja istraživačica je u ulozi promatrača-sudionika što znači da se „promatrač može slobodnije kretati u ispitivanom socijalnom prostoru jer nije vezan niti uz jednu stalnu ulogu te je uloga promatrača kao istraživača poznata ispitivanoj okolini“ (Gold i Junker, 1965, prema Halmi, 2005). Promatranje sa sudjelovanjem počelo je već u ožujku, točnije 13. ožujka, jer je tada službeno započelo odigravanje utakmica Lige. Bilješke za vrijeme promatranja sa sudjelovanjem su se zapisivale u obliku natuknica putem mobilnog uređaja u aplikaciji za bilješke, kako bi bilo neprimjetno za vrijeme utakmice te su se nakon završetka promatranja prenosile u Word-dokument na prijenosnom računalu i dopunjavale po potrebi. Bilješke su isprva vođene na način da su neprimjetne sudionicima, ali je s vremenom nekolicina sudionika bila upućena u ulogu istraživača te su slično kao na primjeru kod Lalića (1993)³ znali ukazati na neke rituale ili situacije koje su bitne za istraživanje. Takvi dodatci od strane sudionika nisu ometali sami proces istraživanja, već su ga obogatili sa dodatnim informacijama koje su se ispostavile korisnima za rad. U protokol za promatranje sa sudjelovanjem bilježeni su datum, vrijeme, ekipe te sve aktivnosti koje su se javljale tijekom utakmice. U to je ulazio i vremenski period neposredno prije i nakon utakmice koji se odvijao na terenu zbog pretpostavke da će se značajni interakcijski rituali izvoditi i u to vrijeme. Drugi protokol za promatranje sa sudjelovanjem

³ „Primjerice, tijekom navijačkih putovanja voditelj promatranja često bi odlazio u zahod vagona i tamo pravio bilješke, za što je navijačima s kojima je sjedio u odjeljku morao davati objašnjenja u smislu „prehladio sam se“ ili „previše sam popio“; osnovni uzrok tome bio je u promjenama ponašanja samih navijača kada bi istraživač na licu mjesta počeo bilježiti. No, već u drugoj fazi promatranja zapisivanje istraživača u bilježnicu postalo im je uobičajeno, te ih prema našoj procjeni nije smetalo da međusobno razgovaraju i spontano se ponašaju. Dapače, sve češće bi upozoravali: „Ovo svakako napiši.“ (Lalić, 1993: 69).

uključivao je set pitanja koja su postavljana nekim gledateljima iz publike tijekom utakmice. Budući da su se ovaj semestar po prvi puta igrali Sveučilišni malonogometni kup i liga u isto vrijeme, broj utakmica je bio veći nego uobičajeno, a promatranje je provedeno na sveukupno 23 utakmice.

Zatim je izrađen još jedan protokol za intervju sa igračima te verzija protokola za eksperte u koju je nadodana još jedna skupina pitanja radi pregleda strukture čitavog SMNL-a i procesa osnutka. Pronalazak sugovornika za intervju osiguran je poznanstvom sudionika SMNL-a koji su prosljedili kontakt člana uprave SMNL-a i preko uprave je onda tekla komunikacija sa ostalim sugovornicima. Radi dolaska do potrebnih informacija i heterogenosti, uzorak korišten prilikom provedbe intervjuja sastojao se 6 polustrukturiranih intervjuja, od kojih su 2 ekspertna intervjuja (sa sadašnjim članom uprave i jednim od osnivača SMNL-a) te sa 4 predstavnika igrača različitih ekipa. Prilikom odabira predstavnika igrača, čekala se središnja faza Lige, a to je kraj 4. kola, te se na osnovu tadašnje ljestvice rezultata odabrala jedna ekipa s vrha ljestvice, jedna s dna i dvije sa srednjim rezultatima). Eksperti su prema Bogner (2009) osobe koje raspolažu znanjima nekoga područja i istraživačima pružaju brz pristup informacijama kojima oni kao istraživači nemaju pristup. Sugovornici su članovi SMNL-a u rasponu od 4 do 9 godina, osim osnivača koji je jednu godinu. Osnivač je za vrijeme osnutka SMNL-a bio već pri kraju svog studija te je iz tog razloga kraće aktivan član od ostalih sugovornika, koji su se već pri dolasku na Sveučilište mogli uključiti u SMNL i samim time ostvariti duže članstvo. Intervjui su se provodili u drugoj polovici travnja 2023. godine u Austrijskoj knjižnici „Dr. Alois Mock“ u Zadru koja je u to vrijeme bila neposjećena te omogućila nesmetano provođenje intervjuja i anonimnost ispitanika. Jedan intervju se zbog nemogućnosti pronalaska odgovarajućeg termina održao online putem Zoom platforme, dok su ostali intervjui provedeni uživo. Trajanje intervjuja variralo je od najkraćeg koji je trajao 23 minute, do najdužeg koji je trajao skoro 2 sata (vidi Tablicu 1. u Prilozima).

Svi intervjui su uz prethodni pristanak i obaviještenost sugovornika snimani i snimka je korištena za transkripciju intervjuja. Sugovornicima je prije početka intervjuja objašnjena svrha i cilj istraživanja i zajamčena anonimnost te su im zato dodijeljeni pseudonimi tako da su eksperti označeni slovom E i rednim brojem, dok su ostali sugovornici označeni sa slovom S i rednim brojem. Podatci dobiveni intervjuima i transkripti su povjerljivi i dostupni samo istraživaču u svrhe pisanja istraživačkog rada. Transkripti su zatim kodirani putem aplikacije MAXQDA, a kodovi su poslužili za usporedbu i povezivanje s podacima dobivenim iz promatranja sa sudjelovanjem te konačno prikazom rezultata istraživanja.

6. Rezultati i rasprava

Unutar ovog poglavlja bit će prikazani rezultati podataka koji su dobiveni iz analize i kodiranja provedenih intervjua te podataka stečenih prilikom promatranja sa sudjelovanjem. Rezultati slijede tok istraživačkih pitanja te su sukladno tome podijeljeni u 5 tematskih skupina. Svaka tematska skupina je objašnjena u kontekstu istraživanja te po potrebi potkrijepljena citatima. Cilj ovakve podjele je strukturirano pružiti odgovore na istraživačka pitanja. Nakon što je ustanovljeno da rituali u SMNL-u odgovaraju strukturi rituala unutar Collinsove teorije u prvom dijelu rezultata će biti prikazano koji se sve rituali javljaju unutar same organizacije.

6.1. Rituali unutar SMNL-a

Prilikom provedbe intervjua nisu postavljena direktna pitanja o korištenju rituala unutar SMNL-a, već su sugovornicima postavljana pitanja u kojima su trebali opisivati kako izgledaju njihove pripreme prije utakmice, što se odvija nakon utakmice, opisi sjećanja i uspomena na prethodna razdoblja i slično. Analizom dobivenih odgovora i usporedbom sa bilješkama sa terena rituali koji se javljaju unutar SMNL-a su radi lakšeg pregleda podijeljeni u 3 podskupine: rituali prije, tijekom i nakon utakmice.

6.1.1. Rituali prije utakmice

Ritualne radnje prije same utakmice obuhvaćaju prvenstveno komunikaciju među članovima ekipa, ali isto tako i članovima uprave. To podrazumijeva dogovore o odigravanju utakmica s jedne strane između uprave i predstavnika ekipa, a s druge strane komunikacija predstavnika s vlastitom ekipom i svojim suigračima. Dogovori i priče se odvijaju online putem stranica SMNL-a na društvenim mrežama poput Facebook-a ili Instagrama te putem posebnih odjelnih stranica ili Whatsapp grupa. Osim toga priča se nastavlja i u offline sferi prilikom međusobnih susreta na mjestima poput menze, Sveučilišta ili igrališta.

...sve ekipe su uglavnom imale svoje ili Whatsapp grupe, odnosno grupe na Facebooku i to. Di bi ti, ne znam mi većinom prije neke utakmice „Taj i taj igrač je najbolji iz protivničke ekipe. Kako ćemo ga zaustaviti?“ tako da je neka komunikacija bila onda online. I ono većinom je bilo skupljanje sat – sat ipo prije utakmice, pa onda isto nekakvi dogovori šta, kako, tko će igrati, kako ćemo igrati i tako dalje... (E_2)

Pa u biti to se sve svodi najprije na dogovor ko može doći ko ne može doći na utakmicu, to dogovaramo se unutar grupe. Javljaju se ljudi, jel mogu ne mogu ono klasika... A

ostalo u biti se svodi na to da se uvijek dogovorimo nekako da dođemo ranije na utakmicu, pa da se barem ispričamo šta bi, kako, da se dogovorimo u biti šta bi mogli na utakmici. (S_2)

Zatim se fokus postavlja na provođenje zajedničkog vremena koje može biti formalno poput odigravanja dogovorenih zajedničkih termina, treninga ili prijateljskih utakmica, ali i neformalno u vidu druženja izvan okvira nogometa. To u većini slučajeva podrazumijeva zajedničke izlaske, odlaske na kavu/piće ili druženja u stanovima.

A ajmo reći da smo tu i tamo znali dogovarat kao prijateljske utakmice sa drugim ekipama di bi se ono malo uigravali, pripremali za nadolazeće utakmice. Tu i tamo zavisno o obavezama koje su drugi imali bi odradili nekakav trening...neki običaji kao prije nekakve pripreme utakmica znam da su većina ljudi je dolazila odnosno prakticirala je druženje prije utakmice i nakon utakmica u smislu dolaženja ranije, pa eto, malo nekakve što, kako, gdje, zašto vezano za utakmicu nekakve strategije... (E_2)

...znali jesmo prije odemo na kavu možda prije utakmice na neko piće to je znalo biti uobičajeno... (S_2)

Evo najbolji primjer koji mogu dati dok su jezičari imali povijesni uspjeh do polufinala. Utakmicu prije ekonomije ili filozofije ne mogu se točno sjetiti, ali utakmicu prije toga smo otišli svi skupa na plažu Bilotinjak Privlaku na picigin, znači apsolutno sva ekipa se skupila, organizirali smo se autima, donijeli pomični hladnjak sa ledom i sve to, igrali picigin i pili pive...ali eto mi smo napravili to jedno druženje koje je bilo stvarno vrhunski tim bilding, a van okvira utakmica. (E_1)

Dolazak na utakmice također zahtijeva prethodni dogovor i komunikaciju sa suigračima te provođenje dodatnog zajedničkog vremena. Neposredno pred utakmicu, to jest na samom terenu uočeno je još nekoliko rituala. Zagrijavanje kao sastavni dio svakog sporta je naravno dio ritualnog procesa koji obuhvaća zajedničku prisutnost, fokus pažnje i sinkronizirane pokrete, što su sve sastojci rituala po Collinsu (2004). Zanimljivo je još za nadodati kako je u prijašnjim godinama bilo uobičajeno da igrači prije početka utakmice dolaze na sred terena i pozdravljaju publiku, nakon čega su se pjevale himne te su neke od ekipa imale i uzvike koje su koristili prije početka igre. To znači da postoji nekoliko tipova rituala prije utakmice, a to su online rituali dogovora, prijateljske utakmice, to jest uigravanja, izleti i druženja, zagrijavanje i pozdravljanje publike.

6.1.2. Rituali tijekom utakmice

Utakmica se sama po sebi može smatrati ritualom sa velikim „R“, ali ona unutar toga sadrži još brojne aspekte koji se po Collinsu (2004) nazivaju ritualima s malim „r“. Ovaj dio se može podijeliti na rituale koje proizvode igrači i rituale koje proizvodi publika. Za početak neki od rituala koji su uočeni kod igrača tijekom utakmice jesu interakcije tijekom time-out faze. Prilikom kratke stanke od igre, igrači se okupljaju uz klupe na svojoj strani terena te osvještavaju i ukazuju na vlastite greške tijekom igre i stvaraju nove strategije kako bi nastavili utakmicu uspješnije te postigli željene rezultate. Komunikacija se odvija i tijekom utakmice te dolazi od strane izbornika/trenera ekipe koji skoro uvijek stoji uz aut-liniju i dobacuje savjete ili kritike igračima. Isto to čini i golman budući da oni imaju „pregledniju“ perspektivu na samu igru. Trener jedne ekipe znao je primjerice raditi taktike zastrašivanja protivnika te bi prilikom izvođenja kornera vikao „ajmo akcija 123“, što bi prouzrokovalo konfuziju među protivničkim igračima. Nadalje se komunikacija odvija i između igrača primjerice uzvikom „leđa“ ukazuju na potrebu za oprezom na drugog igrača ili podizanjem ruke i spuštanjem glave tijekom pogreške u znak isprike ostalim suigračima. Zatim su se tijekom promatranja sa sudjelovanjem uočili još neki od rituala koje proizvodi publika, a to se odnosi na njihove reakcije tijekom igre poput vike, deranja, skandiranja, pjevanja, bakljada i sličnih oblika podrške. Navedeno se potvrdilo i u intervjuima sa sugovornicima.

A kako će utjecati navijači kad ti se neko dere, navija...meni prva utakmica protiv arheologije, ja zabijem 3 gola, nemam pojma gdje sam došao i nakon 25 minuta 5 debila ti se dere slavonsko srce i plješće ti, skandira ti...iako je prve godine bila svaka utakmica bakljada. Mislim čak prvi kup moj, 2016.-e, njima je to bio spektakl, igra... idemo bakljada. I svaka pjesma, oni smisle novu pjesmu za vrijeme igranja. Samo nešta krenu se derat... (S_4)

Zaključci promatranja sa sudjelovanjem u ritualima tijekom utakmice uvelike se preklapaju sa odgovorima sugovornika u intervjuima. U rituale tijekom utakmice broje se s jedne strane rituali kod igrača poput interakcije tijekom time-out faze, komunikacije između trenera/izbornika, golmana i igrača tijekom utakmice, te s druge strane kod publike putem raznih oblika podrške igračima kao što su uzvici, pjesme ili bakljade.

6.1.3. Rituali nakon utakmice

Ukoliko dođe do pobjede, odvijaju se brojni rituali koji povećavaju emocionalnu energiju sudionika kao što su zajedničko grljenje i skakanje u krugu, pjevanje pjesama ukoliko

ima karakterističnih za ekipu, skupljanje ekipe u pognuti krug uz ponavljanje uzvika karakterističnog za njih i nastavno na to skakanje, vika, pljeskanje i zahvala publici sa pljeskom na dolasku i potpori. Nakon slavlja s vlastitom ekipom slijedi pozdravljanje sa protivničkim suigračima i čestitke na igri. Običaj je nakon utakmice da igrači ostanu na tribinama i područje se još neko vrijeme sa suigračima ili publikom koju poznaju te prokomentiraju uspjehe ili neuspjehe utakmice. Na taj način se stvara nekoliko grupacija po poznanstvima i svaka od tih grupacija čini ritual za sebe prilikom kojih se interakcije unutar grupe razlikuju. Druženje se najčešće nastavlja uz pivo i grickalice na tribinama te napucavanjem lopte po голу ili dodavanjem iz zabave. Nakon toga može uslijediti eventualni izlazak na piće u grad, kartanje u stanu ili gledanje drugih utakmica. Ukoliko se radi o završnici ili bitnijim utakmicama nakon utakmice se obavi i slikanje ekipe i igrača za objave na društvenim mrežama, ali ne mora biti nužno ni pobjeda, budući da neke ekipe imaju i vlastite stranice na društvenim mrežama pa njihovi navijači isto tako slikaju i snimaju utakmicu, što se kasnije koristi za izvješća o utakmici na društvenim mrežama. U izvještajima budu navedeni činjenični dijelovi o rezultatima, ali isto tako i šaljivi komentari koji zabavljaju same igrače, ali i širu publiku i stvaraju još jednu zajedničku poveznicu između igrača i ostalih pratitelja.

...ali imamo recimo nakon utakmice obavezno je druženje na nekom piću ili neki izlazak. To je nekakva obaveza koje držimo se svih 5 godina i predstavnici prije mene i ja nekako inzistiramo na tome, jer ipak je to smisao cijelog igranja ove naše sveučilišne lige. (S_3)

Popričamo malo o utakmici, malo van utakmica, ako je liga prvaka ostanemo pogledati ligu prvaka u Rubera i tako dalje. (E_1)

Pa ili pogledamo utakmicu koja slijedi iza nas ili ova Liga prvaka ako je, onda odemo u obližnji ovaj caffe bar neki, popijemo si piće, pogledamo utakmicu, to se znalo prakticirati. (S_2)

U iduća dva citata prikazana je usporedba odgovora eksperata o druženju kao ritualu nakon utakmice među ekipama danas i u prošlosti:

Sada mi je teško reći dali se itko uopće druži s ikime van okvira svog odjela. Tad bi ne znam, pomorci i povjesničari, geografi nekako mi se činilo kao da su svi jedna skupina koji se skoro pa druže i van toga, danas je to skroz drugačije. Danas se svaka ekipa druži za sebe, svi dođu odigrati to kako treba i više manje se rasprše. Jako je malo druženja s ekipama van okvira SMNL-a, možda eventualno s nekim ekipama tipa ekonomija i jezičari uvijek ostanu treće poluvrijeme popit pivo i to sve i to je isto aspekt

naravno SMNL-a, ali to vidim sve manje i manje u odnosu na prošle godine, a mogu misliti kako je bilo još i prije dok su osnovali ligu. (E_1)

Tad su to su bile situacije da bi se, u biti znao si doći kod DHM-a⁴ vani, negdje gdje bi studenti bili tada u izlasku i našao si 3, 4, 5 ekipa koje se družile zajedno van terena i pričale, ne samo o SMNL-u, pričale su o svemu. Jedna od tema je SMNL svakako. Ali to u biti ono što prenijeli su svoje druženje s nogometnih terena, a onda nakon što bi završile utakmice družili bi se nakon utakmica i tu su skužili da si pašu međusobno, da imaju masu tema koje su im zajedničke tako da su to prenijeli onda. Tako da nerijetko, odnosno ja bi rekao čak da bi mogao naći 4, 5, 6, 7 ekipa koje se družu zajednički van terena u izlascima, ali je bilo i ekipa koje su prakticirale, ne znam. Tipa ekonomija koja to nije, nije se družila u vidu izlazaka i to, ali bi se družila u vidu, ne znam...odigrali bi utakmicu, ostali bi još nakon utakmice, pa bi nakon toga otišli još prošetati negdje, otići popiti piće u obližnji kafić ili nešto tako. U globalu ja ne znam koja ekipa se nije družila van terena. Tako da neke ekipe su se poznavale, dosta njih se i poznavalo od ranije preko tih turnira, a tu su se pridodali još ljudi koje oni nisu poznavali od ranije, pa su se onda s njima skompali. Tako baš je bilo nerijetko, nerijetko situacija da jedno 70% SMNL-a nađeš u petak i subotu negdje u gradu da se družu zajedno. (E_2)

Rituali nakon utakmice sastoje se od rituala putem kojih se iskazuje povećana emocionalna energija kod sudionika, pozdravljanja i čestitanja protivničkim ekipama, druženja na tribinama neposredno nakon utakmice, druženja izvan terena kod kojih je putem intervjua sa ekspertima ustanovljeno da je intenzitet druženja van okvira vlastitih ekipa bio veći u prošlosti nego što je to sada slučaj. Te na kraju objave na društvenim mrežama koje imaju svoj informativni i zabavni sadržaj koji je usmjeren na igrače, ali i širu publiku.

6.2. Posljedice korištenja rituala

Nakon što je ustanovljeno koji se sve rituali i na koji način pojavljuju unutar SMNL-a, idući korak u analizi je prikazati kakav utjecaj pojava navedenih rituala ima na igrače i igru. Prateći model Collinsove teorije interakcijskih rituala ishodi korištenja rituala trebali bi biti grupna solidarnost, pojačana emocionalna energija kod pojedinaca, simboli koji označavaju društvene odnose te pravednički gnjev u slučaju narušavanja poštovanja prema simbolima. Je li tomu tako biti će izloženo u idućim poglavljima rezultata istraživanja.

⁴ DHM – kratica za Dom Hrvatske Mladeži, mjesto okupljanja studenata tada u Zadru.

6.2.1. Povezanost igrača i grupna solidarnost

Povezanost igrača stečena je prvenstveno kroz niz faktora koji su ih doveli do sudjelovanja u SMNL-u, a to su prije svega upisan zajednički studij te interes za nogometom. Međutim to su tek koraci koji su doveli do mogućnosti susreta, a svi rituali koji su sadržani u SMNL-u kao društvenoj konstrukciji su zapravo doveli do toga da se grupa nasumičnih studenata sa interesom za nogomet povežu na jednoj potpuno novoj razini.

Povezivanje ljudi odnosno studenata sa istih odjela koji se nisu znali prethodno. U to da su postali ljudi koji se druže bukvalno svakodnevno. Pa povezivala ih je ta cijela priča ja bih rekao vezana uz SMNL nekakva zajednička tema koja je bila nekakav inicijator da se oni spoje sad. Ajmo reći da je to bila neka stvar koja ih je spojila na prvu. Rekao sam kad šećeš gradom i kad čuješ nekoga iz mraka da priča o ligi i pravi strategiju za utakmicu dan nakon. Tako da u biti povezala ih je ta cijela priča. Upoznali su se inicijalno i onda su se kasnije krenuli družiti i kažem ti ono iskreno, baš jedan najljepši period života. Jer svi smo nekako živjeli, nikome nije bio problem ništa napraviti. Baš je ono povezanost bila ono vrhunska, vrhunska. Ja sam i dan danas sa većinom tih ljudi, dobro (jedan suigrač) mi je čak i kum na vjenčanju bio. Tako da sa svim tim ljudima sam ja ostao u iznimno dobrim odnosima i mogu ti reći da i svi ti ljudi koji su sudjelovali u toj prvoj sezoni nose neke jako lijepe uspomene. (E_2)

Zanimljivo je za istaknuti kako igrači prilikom pokušaja opisivanja povezanosti vlastite ekipe u nekoliko navrata koriste pojam „klapa“⁵ kako bi prikazali razinu sloge i stalnog druženja unutar ekipe. Povezivanje grupe na ovakvoj razini ima za posljedicu solidarnost grupe koja se analizom dobivenih odgovora iskazuje na razne načine poput spremnosti za pomoć drugim članovima pri učenju i dijeljenju materijala koji mogu olakšati obveze na sveučilištu i privatnom životu ili postavljanje ekipe kao prioriteta u usporedbi sa drugim životnim obavezama.

Pa odnose su otkad pamtim, otkad sam se priključio, stvarno su odnosi u ekipi uvijek dobri, svi smo nekako klapa. (S_3)

Znači mogu reći da je moja ekipa jedna od, a ako nije najsložnija od svih ekipa. Skupa smo već dosta dugo vremena sa nekoliko promjena kako bi tko završio fakultet, ali od početka smo rekli da ćemo, prvo što trebamo biti je poštene i na rezultat baš i nismo

⁵ klāpa, ž (G mn klāpā) = žarg. društvo koje se često sastaje, oni koji se stalno druže (ob. mlađi svijet)

igrali prvih sigurno 5-6 sezona i bili smo jedan od lošijih sastava u ligi. Međutim, uvijek smo pokušali da se pojavimo na utakmicama, da izgubimo, nema veze s kojim negativnim rezultatom, ali da budemo pošteni i da se pokažemo u najboljem svjetlu što možemo, nažalost, rezultati nisu baš govorili puno, ali odigrali bi muški, napravili bi što treba i sa dignutom glavom bi završavali sezone. Većinom na predzadnjem ili zadnjem mjestu. Međutim, u posljednje 2 godine se to malo popravilo pa je bilo i pozitivnih rezultata. (S_1)

...pa međusobno si pomažemo ako nekome bilo koji, nevažno koji predmet, ako mu treba neka pomoć obrati se u grupi i mi u grupi nešto iskombiniramo, pomognemo naravno jedni drugima. (S_2)

Skripte sam ono znači kako sam upao u ekipu, kako sam bogu fala bio dobar, pa sam onda, znači ja sam dobio, evo sad sam dečku jednom danas baš dao i pokazao sam imam 35 GB folder. To sam naslijedio, eto to je moje nasljeđe, kako proći studij... (S_4)

...dogovorili smo se ako vidimo jedne godine da stvarno imamo dobru ekipu, ajmo to neki prioritet staviti, ono aj nemoj taj vikend onda otići kući. Takva neka situacija, ne znam aj probaj zamijenit se na poslu, a ne odma' reć' boli me briga, ne mogu igrati, radim. Ono aj probaj bar, zamijeni nekad i ono stavi to na neko mjesto, prioritet neki pa tako možeš i neki rezultat postići. (S_4)

6.2.2. Emocionalna energija i nastanak simbola

Pri samom početku sudjelovanja sugovornika javljala se isprva pozitivna nervoza zbog nove okoline, koja je za neke djelovala i zastrašujuće, ali se to vrlo brzo promijenilo u oduševljenje činjenicom da se ovakvo što organizira i što imaju priliku sudjelovati i igrati sa svoje odjele. Osjećaji koji prevladavaju su sreća, euforija, uzbuđenje i lijepe uspomene.

Pa prvo je bilo naravno uzbuđenje da se uopće to događa. Mislim ja igram nogomet od malih nogu i ono da imam priliku zaigrati za svoj odjel. To je odmah bilo ono super, može, vrhunski, idemo vidit kako to izgleda i sad ono prva utakmica, došli smo, vidjeli smo kako je to organizirano, vidimo ono publika, ekipa, ono super, odlično i kroz samu igru ono vidiš da ne znam, ja kao čovjek koji igram mali nogomet od početka, meni je samo igrati, da meni neko da svaki dan da igram ja bi svaki dan igra. Nije mi uopće problem, ali što su odmicale godine nekad obuzme te osjećaj zašto mi uvijek gubimo jer rezultati su utjecali malo na neki moral i koliko god ti se trudiš, koliko god da daješ

snage, ne možeš postići taj rezultat. Ali usprkos tome onda u tom slučaju ekipa nas je dizala. Sve ako smo individualno bili ono da smo na granici da više ne igramo, da nam jednostavno da nema više smisla. Uvijek smo si rekli, ma mi smo tu, skupljamo se, družimo se, briga nas, idemo popit pivu kasnije i dobro je sve, a kasnije su došli rezultati malo bolji, pa evo u kupu smo osvojili broncu i to smo proslavili ka nikad. To ćemo još vidit ako budemo igrali ko i dosad onda bi moglo nešto biti, ali evo osobno da opet krenem, opet bi volia doživit sve isto i stvarno lijepo iskustvo. (S_1)

Iz gore navedenog citata je isto tako vidljivo da se unutar SMNL-a izgrađuje visoka razina emocionalne energije koja održava energiju cijele grupe. Kroz ovaj primjer je potvrđena i Collinsova (2004) pretpostavka da su pojedinci motivirani da dožive pozitivnu emocionalnu energiju ili osjećaj inicijative i entuzijazma. Svaka interakcija donosi određeni profit i ukoliko taj profit ide prema pozitivnoj strani i stvara visoku emocionalnu energiju, pojedinci će biti motivirani ponavljati interakcije koje im to donose što je vidljivo iz zadnjeg dijela gore navedenog citata.

Jedno od pitanja za sugovornike je bilo da opišu njihovu najdražu uspomenu iz SMNL-a. Odgovori su ponudili uvid u događaje koji su kod sugovornika proizveli najviše emocionalne energije kao što su osvajanja značajnih mjesta na završnicama i humanitarni momenti u sklopu odigravanja završnica. Iako se u gotovo svim intervjuima najviše razine emocionalne energije vežu uz osvajanja medalja, prvih golova, podršku publike i slične događaje, ipak bih izdvojila iznimku koja se odnosi na završnicu prve sezone SMNL-a koja je bila humanitarnog karaktera. Tijekom završnice skupljali su se novci za studenticu koja je završila u invalidskim kolicima i kojoj je bilo potrebno plaćanje raznih operacija i postupaka. Zbog takve inicijative se završnica pripremala tjednima, oglašavala na svim mjestima i lokalnim medijima te okupila iznimno velik broj ljudi i određenu svotu novca koja je onda uplaćena na račun studentice. Iako je cijela priprema zahtijevala ogroman angažman organizacijskog odbora, koji su uložili cijele dane u pripremu tog događaja, sav trud je rezultirao punim tribinama i pozitivnom atmosferom koja je dovela do visoke emocionalne energije, ne samo kod igrača i organizatora, već i kod publike i ostalih studenata ili ljudi koji su došli sudjelovati u humanitarnom momentu.

...ono kažem dva tjedna smo mi od jutra do sutra pa napravi plakate, dogovori sa ekipama sve, dogovori sudce. U ta dva tjedna smo otišli dva puta (studentici) u posjet, malo popričali s njom, kontaktirali lokalne medije, sva to organizacija, skupi dovoljan broj, da bi se to moglo organizirati na razini na kakvoj je bilo i onda na kraju ono šlag na tortu ta dva dana kad se igralo more ljudi, iznimno pozitivna atmosfera. Na kraju

sam dolazak, (studentica) došla, iako je u invalidskim kolicima, ona jedva izlazi van i sve, došla je na utakmicu pogledati, dobila pljesak od publike, plačući na kraju otišla doma. Ja još uvijek imam sačuvane njezine poruke da ono ne može vjerovati da se nje netko sjetio...ona je bila toliko dirnuta s tim što se cijela ta jedna zajednica ujedinila i toliko je neke dobre energije postigla. Da ti je tu ono bilo morate doći, mi smo se na kraju skupili, cijeli organizacijski odbor se skupio i došao kod nje. Odnijeli smo joj čak i medalje kao stavili joj medalju oko vrata i skupili se kod nje. Tako da kažem cijeli taj doživljaj i dan danas kad pogledam slike ono doslovno naježim se. Bilo je čak i videa nekih što je kolega sklepa. Ono baš ta cijela pozitiva u biti da znaš da si napravio nešto kako treba, jer doslovce smo se mi svi izmrcvarili ta dva tjedna i na kraju kad vidiš, pogledaš i vidiš da je stvarno super ispalo. I da su ljudi zadovoljni, sretni i ono baš top top. Tako da ta završnica i ta cijela priča vezana uz (studenticu) je bila kako bi rekao, dosta ima taj neki sentimentalni dio. Baš nam je bilo drago da smo to napravili i ajmo reći da je to nekako najdraža, baš ta završnica, baš lijepa, zaokružuje tu lijepu priču.

(E_2)

Emocionalna energija se osim kod igrača, pojavljuje i kod publike te ovisno s važnosti utakmice i ekipa koje igraju mijenja svoj intenzitet. Jedan od primjera visoke emocionalne energije kod publike su bakljade tijekom utakmica koje su se javljale kod navijača određenih ekipa. Collins (2004) pretpostavlja kada dođe do grupne solidarnosti, da će pojedinci htjeti reprezentirati taj osjećaj solidarnosti i emocionalnog vrenja što dovodi do toga da nastaju simboli. Navijačke skupine unutar SMNL-a se same po sebi mogu smatrati simbolima, jer nose određene nazive, pjesme, uzvike, posebna znanja koja dijele isključivo njihovi članovi i članovi ekipe koju podržavaju. Tijekom vremena ti simboli postaju partikulariziranim kulturnim kapitalom grupe.

Pjevala se pjesma geografske širine i dužine, to se znalo pjevati poslije utakmice onako na neku zezanciju jer naravno ima veze s geografijom. Znali bi imati onaj usklik kao prije početka ili nakon utakmice. „Drvo je prvo“. Zašto je to tako meni to nije bilo jasno na početku tek kad sam došao, nije mi bilo jasno kao drvo je prvo. O čemu se tu radi u biti? A tu se radi, čini mi se o tome da su geografi u prošlosti uvijek nekako to četvrto mjesto osvajali nikako nisu mogli doći do prvog mjesta i onda kad su 2017.-e godine osvojili ligu, bili su prvi i iz toga se onda dogodio taj neki usklik „drvo je prvo“ i to je sve ostalo. (S_2)

bili smo kao PTSP, legionari, templari su bili navijači. Onda ma bilo je pjesama mali milijun, svakog igrača...Ima i na stranici se vidi, taj neki kao ratnički mentalitet je nas simbolizirao. To je kolega napravio jednom video, neku karikaturu, montažu, ne znam kako Spartanci treniraju pa ovo pa ono, baš smiješno. Jer ono uvijek bi igrali taj neki defanzivni nogomet nije nas ni bio nikada da igramo napadački osim kada sam tek došao. To je baš odlična ekipa bila. (S_4)

...što se tiče grba i majica malo smo otišli u kontroverzu jer imamo crne majice, imamo neku vrstu kombinacije fašistički komunističkih znakova, srpa i mislim nije srp i čekić, ali su lopata i kramp iskrižani i pleterom imamo kao slovo U, ali sa prečkom, a tu prečku smo morali staviti jer inače bi bilo malo pre ofanzivno. Uglavnom to bi trebala biti jedna vrsta satire na oba sustava koju smo znali provoditi, sprdali bi se i predavanjima oko toga i bilo bi svačega, tako da smo se odlučili za taj grb i za tu neku satiru naspram dva režima i to nam je nekako bio simbol naše ekipe. Crne dresovi plus eto to je isto igra u to. A što se tiče navijačkih pjesama, to bi naši navijače kojih je prije znalo biti malo više sada malo manje. To bi oni nešto izmišljali, ispjevali. Čak imamo i ime za navijačku skupina, a to su Mumije. (S_1)

Simboli unutar SMNL-a poprimaju razne oblike koji imaju za cilj reprezentaciju cijele Lige ili pojedinih ekipa pa tako sama Liga ima svoj grb, kao što je i svaka od ekipa stvorila karakterističan grb (vidi Slika 2. u Prilozima) sa karakteristikama koje upućuju na njihov odjel te dresove različitih boja. Neke od ekipa su imale i pjesme ili „himne odjela“ koje su ispjevali prilikom pobjeda na utakmicama, kao što su na primjer „sve bi seke ljubile mornare“ za pomorski odjel, „ekvator i paralele“ za odjel za geografiju, „92. godine“ za povijest i slično. Još jedan način simbolizacije emocionalne energije su svakako i objave na društvenim mrežama ekipa i Lige. Tu dolazi do mnoštva objava koje su većinom šaljivog i komičnog karaktera te uz slike i video snimke služe kao animacija igračima i publici, ali isto tako stvaraju određeni kulturni kapital same ekipe te na taj način dovode do još veće povezanosti i zajedništva kako igrača tako i publike. Neke objave dovode i do narušavanja poštovanja prema simbolima drugih ekipa pa se zbog toga javlja i pravednički gnjev pripadnika grupe čiji se simboli narušavaju. Primjerice kroz promatranje sa sudjelovanjem je uočeno kako je objava sa simboličnom slikom i izjavom „gazi arheologiju“ izazvala direktnu reakciju predstavnika ekipe te je nastavno na to objava uklonjena. Simboli ne moraju biti samo u fizičkom obliku i trenutnoj situaciji, već se mogu javljati i u glavama ljudi prilikom promišljanja ili prisjećanja na interakcije koje su proizvele određene emocije. Time se kod pojedinca ponovno pobuđuju emocije i stvara osjećaj

grupne solidarnost koji omogućava da se ljudi osjećaju članovima grupe iako nisu integrirani u nju već neko vrijeme (Turner i Stets, 2011). Takav oblik ponovnog emocionalnog naboja prilikom promišljanja o grupi i njenim simbolima se kod sugovornika javlja u obliku nostalgije.

...baš pozitivna energija i svi mi vučemo neke ono baš lijepo, lijepo uspomene iz tog perioda i na kraju krajeva sva ta prijateljstva su se održala. Ne vidimo se, ne čujemo se često zato što smo svi razasuti po raznim mjestima, državama, kontinentima, ali čujemo se i kažem ti ono ja uvijek dam primjer tako par ljudi koji ono kad pošalješ sliku video nešto, to je ono. Tipkanje, tipkanje, tipkanje baš ono nostalgija, nostalgija...doslovce nemam niti jednu lošu uspomenu vezanu uz SMNL. Kažem, to je vrijeme di sam ja stekao neke prijatelje cjeloživotne s kojima sam ja u kontaktu i danas. Kažem ti baš ono lijepo, lijepo, sretno, ono meni ja s kim god da pričam to su komentari: najljepši period studiranja, najljepše vrijeme, prvi ja kad se sretnem sa tim ljudima koji su igrali tada, koji su sudjelovali i sve, neće proći niti jedan razgovor da se sretnoš negdje da nećeš spomenuti „e jel se sjećaš kao je bilo ovo, jel se sjećaš kad je bilo ono“. (E_2)

Kroz navedene primjere ustanovljena je pojava emocionalne energije u SMNL-u te načini njezina simboliziranja. Još jedan aspekt koji ukazuje na količinu emocionalne energije je i želja za prenošenjem te energije na iduće generacije i nastavkom interakcijskih rituala.

6.3.. Socijalizacijski aspekt SMNL-a

SMNL je u prvoj liniji koncipiran kroz različite oblike natjecanja, što je već objašnjeno i u teoretskom dijelu, ali još jedan bitan aspekt je njegova socijalna sfera.

Ja bi rekao da je SMNL bila specifična po tome što prvo povezao si tu cijelu zajednicu studenata. Imao si tu ogroman broj ljudi koji se nikad prije nisu znali, sada su se upoznali, počeli družiti intenzivno. Znači zajednica, a na kraju krajeva i ono kad spustiš to na razinu odjela, onda si povezao ljude na različitim odjelima koji se nisu znali ranije, a upoznali se eto preko sveučilišne lige i krenuli se družiti zajedno. (E_2)

Igrati nogomet u današnje vrijeme nije novitet i sam grad Zadar nudi pregršt prilika za igranje u klubovima ili turnirima, međutim ono što izdvaja SMNL po tom pitanju je upravo taj aspekt socijalizacije⁶ studenata. Putem ovakvog projekta stvorena je osnova za uključivanje i

⁶ Sociolozi upotrebljavaju taj pojam kako bi označili proces putem kojeg se ljudi uče prihvaćanju društvenih normi, te proces koji omogućuje trajnost društva i prijenos njegove kulture s generacije na generaciju. (Rječnik sociologije, izvornik: THE PENGUIN DICTIONARY OF SOCIOLOGY).

povezivanje studenata svih odjela, neovisno o njihovim kompetencijama za igranje nogometa, jer je fokus upravo na druženju i prijateljstvu, a ne toliko na natjecanju, iako je naravno i taj aspekt prisutan te potiče cijelu priču da se nastavi i održi toliki niz godina.

Zato što je to najveći studentski projekt i to svi baš podržavaju zato što ja ne znam 3 projekta još možda obuhvaćaju baš ono cijeli, svaki odjel. Svako ono arheologija i kultura i turizam će se povezati, 2 studija koji nemaju veze praktički i ono svi su tu na okupu. Gledajte, koristite to, dobra je manifestacija, treba to iskoristiti, ono da se ljudi okupljaju, družu, to je najbitnije. (S_4)

Pa samim tim što je to studentska liga nekako nema nikakve velike razlike među igračima, uvijek ima boljih i lošijih, ali i dalje je to prilika svima da sudjeluju nema, nitko nije isključen, svi se mogu prijaviti za sudjelovanje. I nema tog nekakvog ni pritiska, ni nekog velikog naboja da se nešto mora napraviti. Jednostavno uživa se u tome što se rade i mislim da je to je neka velika prednost u odnosu na klasično igranje po klubovima...bit je svega zapravo to druženje, upoznavanje novih ljudi od prve godine kad sam došao kad nisam znao skoro nikoga i sad kad dođem i znam većinu tih ljudi na tribini, stvarno je lijep osjećaj da kroz 5 godina sa takvim nečim još kad je nogomet u pitanju koji mi koji igramo svi to volimo, to je samo još veliki bonus jedan na to tako da evo sad kad idem, kad završavam malo je teže, ali dobro je, svejedno mi je drago što sam evo 5 godina sudjelovanje u takvom nečem dobrom i kvalitetnom za cijelo Sveučilište u Zadru rekao bih. (S_3)

Sami početak studija mnogima predstavlja problem zbog potpuno nove okoline i ljudi, dolazak u sredinu u kojoj se nikoga ne poznaje zahtijeva puno napora i vremena dok se stekne osjećaj pripadnosti novoj sredini. Sudjelovanje u ovakvom projektu sudionicima je uvelike olakšalo početak studija i razvoj mreže poznanstava ili socijalnog kapitala. Ne samo da se ostvarila povezanost među igračima, već su i gledatelji prihvaćeni kao dio zajednice, što znači da su granice grupe zapravo otvorene svima koji žele prisustvovati.

...on je tip koji ne bi našo 2 prijatelja u Zadru da nije bio SMNL-a...jer nije društven tip recimo na odjelu i on je tip koji će ti doći i sam sjesti i odslušat predavanja i to je to. On i ja smo se sprijateljili, on je došao mene gledat, krenio sa derat tako, stao uz ekipu koja navija za povijest i ono. To je to. Postao je dio ekipe. (S_4)

...ono pronašao sam se tu negdje s tom ekipom, s tim ljudima, pod navodnicima se zaljubio u to ono da si prihvaćen. (S_4)

6.4. Usporedba SMNL-a nekada i sada

Budući da je od osnutka SMNL-a prošlo skoro 10 godina, došlo je i do nekih promjena unutar same organizacije. Prvo su promjene vezane uz količine rituala koji se javljaju prije, tijekom i nakon utakmica, koje su usko povezane sa samom organizacijom, povezanosti članova i mjestom odigravanja. Na samome početku SMNL-a je sudjelovao puno veći broj studenata, u to se broje igrači među kojima su dolazili i oni koji znaju i oni koji ne znaju igrati nogomet, zatim publika i navijači kojih su isto tako bile pune tribine. Sada se cijeli opseg smanjio, igra puno manji broj ekipa i igrača te je posjećenost isto tako opala. Ovakav ishod možemo povezati sa Collinsovom emocionalnom energijom koja se u početku stvarala na višoj razini nego što je to sada. Prema Collinsu (2004) emocionalna energija se ne održava stalno na istom nivou, kako bi se EE održala potrebno je iznova izvoditi rituale u suprotnom dolazi do opadanja EE i nestanka solidarnosti velikih grupa. Razlog opadanju EE je prvenstveno angažman samih studenata koji su tada ogroman trud i snage kako bi se takvo što prvi puta organiziralo te je sama organizacija bila popraćena s više sadržaja i rituala, što je onda opet dovodilo do veće zainteresiranost drugih studenata za sudjelovanjem. Osim toga se bitnim faktorom ispostavilo mjesto odigravanja utakmica. U početku su se utakmice odigravale na igralištu „Franka Lisice“ koje se nalazilo iza studentskog doma u Zadru. Ovo igralište bilo je dostupno studentima za igru svih natjecanja, u blizini su se nalazili studentski dom i Novi kampus te je samim time bila veća posjećenost, jer su studenti znali u prolazu doći i pogledati utakmicu. Na mjestu nekadašnjeg igrališta izgrađen je novi studentski dom te su se utakmice nakon toga odvijale na nekoliko lokacija, od kojih niti jedna ne pruža zadovoljavajuće uvjete kao što je to činilo staro igralište.

...kad sam gleda prvu sezonu SMNL-a to je bilo doli kod Franka Lisice ako znaš onaj cijeli potez što je bilo onih tribina ono je sve bilo puno, ono je bilo krcato, ljudi nisu mogli naći mista pa su sidili, pa su stajali, ne ono je bilo stvarno, ono je fantazija bilo, svi su se došli skupljati, svi su gledali, to je bila zafrkancija, bia je užitak, i gledalo se svaku utakmicu, znači čovjek bi odigra, igralo bi se na oba terena, bilo bi puno više utakmica, bilo je 16 ekipa ja mislim prva sezona, to je bilo najviše dosad i taj broj više nikad nije postignut.
(S_1)

Povezano s time s mijenjao i stav prema Sveučilištu. U početku nije bilo sumnje u povezanost Lige i Sveučilišta, bez obzira što je liga krenula od studenata, sugovornik ističe kako su osjećali povezanost sa Sveučilištem, sa odjelima i sa profesorima te da su dobili dovoljnu podršku od strane Sveučilišta da se takav projekt uopće realizira. S vremenom i zbog

prije navedenih razloga se taj osjećaj podrške smanjio. I dalje se Ligu povezuje sa Sveučilištem zbog same naravi da se odigrava na bazi odjela i zbog financija koje za projekt dobivaju preko Student servisa, ali se javlja i određena količina razočarenja u Sveučilište zbog očekivanja veće podrške. Jedan od načina podrške bi bilo omogućiti igračima dvoranu ili izgraditi novo studentsko igralište. Trenutno se utakmice odigravaju na gradskim igralištima koja su većinom na većoj udaljenosti, nisu uvijek slobodna za odigravanje utakmica, ovisno o vremenskim uvjetima zbog kojih su se utakmice znale odgađati dugi period ili se moraju plaćati termini, za što se putem studentskog projekta nema dovoljno sredstava. Svi navedeni uvjeti dovode do slabijeg odaziva publike i igrača te do razočarenja u Sveučilište kao instituciju od koje se očekuje podrška za projekt koji okuplja ovoliki broj studenata.

...nisam baš upućen u organizaciju, ali mislim da Sveučilište jako malo sudjeluje u tome. To je više projekt samih studenata i koji su stvarno zaslužni što ta liga traje već evo mislim da je ovo deveta ili deseta godina nisam siguran i stvarno svima svaka čast na tome. I mislim da bi Sveučilište se trebalo malo više uključiti jer ipak je to kao nešto jedinstveno, koliko ja znam na našem Sveučilištu i stvarno je jedan projekt koji uključuje sve studente. Tako da evo, nadam se da će se nastaviti i dalje. (S_3)

7. Zaključak

U ovome radu predstavljeno je koji se sve rituali javljaju na Sveučilišnoj malonogometnoj ligi u Zadru, što je ujedno bio i prvi cilj istraživanja. Rezultati su prikazali kako se rituali unutar SMNL-a mogu podijeliti na rituale prije, tijekom i nakon utakmice, te se u svakoj od navedenih kategorija javljaju još tipovi rituala koji su objašnjeni i potvrđeni citatima. Tipovi rituala prije utakmice svode se na online rituale dogovora, prijateljske utakmice ili uigravanja, izlete, druženja, zagrijavanja i pozdravljanje publike. Dio rituala tijekom utakmice odnosi se na igrače i njihove interakcije tijekom time-out faze te na komunikaciju između trenera/izbornika, golmana i igrača. Drugi dio rituala tijekom utakmice odnosi se na publiku koja putem rituala prikazuje razne oblike podrške prema igračima. Rituali nakon utakmice svode se na iskazivanje povećane EE kod sudionika, pozdravljanje i čestitanje protivnicima, objave na društvenim mrežama te druženja na terenu i izvan terena. Kod rituala druženja prikazana je usporedba intenziteta izvođenja nekada i danas. Sa stečenom spoznajom su nadalje opisane posljedice korištenja rituala po Collinsu i njihov utjecaj na igrače i igru. Uzevši u obzir sve proučene aspekte uočeno je da su ekipe koje koriste veći broj rituala zaista ostvarile veću povezanost

unutar ekipe, ali i izvan nje. Ta povezanost nije nužno presudna za postizanje rezultata u natjecateljskom aspektu, ali pruža bogatstvo u pogledu socijalnog aspekta. Tako su primjerice ekipe koje nisu imale izraženu povezanost članova postizale dobre rezultate zbog samog sastava ekipe, u kojoj su igrali kvalitetni igrači, no manjak povezanosti unutar vlastite ekipe i sa drugim ekipama je doveo do izostanka društvene sfere koja je bila izražena u pogledu izlazaka, izleta, zajedničkih druženja i sličnog. Proizvodnja više razine emocionalne energije dovodi do toga da se javlja i veći broj simbola koji karakteriziraju grupu, što opet dovodi do solidarnosti unutar ekipe. U slučaju narušavanja poštovanja prema simbolima grupe dolazi do reakcije njenih članova. Pojedinci su motivirani održati postojeću strukturu kako bi nastavili doživljavati pozitivnu emocionalnu energiju koju ona nosi sa sobom. Prikazano je i kako sugovornici koji više nisu aktivni članovi grupe osjećaju nostalgiju za vremenom sudjelovanja i uz pomoć simbola ponovno proživljavaju osjećaje vezane uz SMNL. Collinsova teorija interakcijskog rituala se potvrdila na primjeru SMNL-a, te omogućila bolje razumijevanje određenih interakcija. Osim provjere objašnjavajuće moći teorije ovim radom je do izražaja došla socijalizacijska svrha SMNL-a za studente te bi stoga svrha ovoga rada bila prosvjećenje ili bolje razumijevanje značaja SMNL-a za Sveučilište u Zadru i lokalnu zajednicu. Samoprosvjećenje je po Giddensu (2007) jedan od najvažnijih načina na koji nam sociologija može pomoći u životu. „Što više znamo o tome zašto djelujemo onako kako djelujemo, i o sveukupnom djelovanju našega društva, to ćemo vjerojatno biti sposobniji oblikovati vlastitu budućnost“ (Giddens, 2007: 6). Za kraj, sociološko istraživanje omogućuje i praktičnu pomoć u procjeni rezultata institucionalnih inicijativa. Budući da je ovim istraživanjem dobiven uvid u iskustva studenata koji se aktivno angažiraju u sportu na Sveučilištu, izražena je potreba za osiguranjem boljeg studentskog standarda koji bi omogućio izgradnju sveučilišnog igrališta ili dvorane. Kako se na području bivšeg mjesta odigravanja „Franka Lisice“ izgradio novi studentski dom u Zadru, studenti su ostali bez pristupa igralištu koje je igralo značajnu ulogu u samom odigravanju, pristupačnosti i posjećenosti Lige, a samim time i uključenosti studenata u izvannastavnu aktivnost kao što je SMNL. Stoga bih na osnovu dobivenih uvida u relevantnost i značaj SMNL-a za studente i Sveučilište ovaj rad poslužio kao preporuka za izgradnju sveučilišnog igrališta ili osiguravanje dvorane od koje/g bi korist imali svi studenti Sveučilišta u Zadru koji sudjeluju u odigravanjima SMNL-a, predstavljanju Sveučilišta na Unisportu ili kao prilika za rekreaciju unutar Sveučilišnog kompleksa.

8. Literatura

Abercrombie, N., Hill, S., Turner, B.S. (2006). THE PENGUIN DICTIONARY OF SOCIOLOGY. London: Penguin Books.

Bogner, A., Littig, B., Menz, W. (2009). *Introduction: Expert Interviews – An introduction to a New Methodological Debate*. London: Palgrave Macmillan.
https://doi.org/10.1057/9780230244276_1

Collins, Randall (2004). *Interaction ritual chains*. Princeton, Oxford: Princeton University Press.

Cottingham, Marci D. (2012). *Interaction Ritual Theory and Sports Fans: Emotion, Symbols, and Solidarity*. *Sociology of Sport Journal*, 29(2):168-185

Halmi, Aleksandar (2005). *Strategije kvalitativnih istraživanja u primijenjenim društvenim znanostima*. Jastrebarsko: Naklada Slap.

Lalić, Dražen (1993). *Torcida. Pogled iznutra*. Zagreb: AGM.

Marsh, David, Stoker, Gerry (2005). *Teorije i metode političke znanosti*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Biblioteka Politička misao, str. 191-209.

Perasović, B., Bartoluci, S. (2007). *Sociologija sporta u hrvatskom kontekstu*. Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Pregledni rad.

Ritchie, Jane, Lewis, Jane (2013). *Qualitative research practice. A Guide for Social Science Students and Researchers*. London, Thousand Oaks, New Delhi: SAGE Publications.

Sikirić, P. (2020). *Ritualni navijačke skupine Tornado*. Diplomski rad, Sveučilište u Zadru.
<https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:162:749923>

Turner, Jonathan H. i Stets, Jan E. (2011). *Sociologija emocija*. Zagreb: Jesenski i Turk, HSD.

Žugić, Z. (2000). *Sociologija sporta*. Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu.

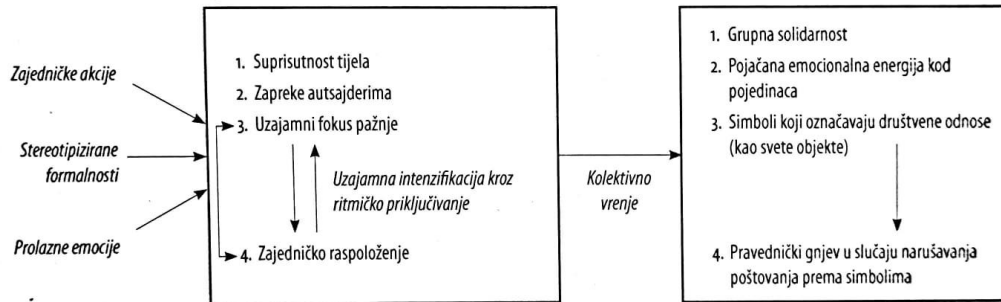
Internetske stranice:

https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=elxkXhc%3D

9. Prilozi

9.1. Collinsov opći model interakcijskih rituala

Slika 3.3 Collinsov opći model interakcijskih rituala.

NAPOMENA: Iz *Interaction ritual chains* (str. 48) Randalla Collinsa, Princeton, NJ: Princeton University Press. Copyright 2004, Princeton University Press. Prilagođeno s dopuštenjem.

Slika 1. Collinsov opći model interakcijskih rituala

Napomena: slika je preuzeta iz knjige *Sociologija emocija* (str. 105) Turnera i Stets, Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.

9.2. Tablica o sugovornicima

Tablica 1. Podatci o sugovornicima i provedbi intervjua

Oznaka sugovornika	Datum provedbe intervjua	Vrijeme početka intervjua	Mjesto provedbe intervjua	Trajanje intervjua	Koliko godina je član SMNL-a:
E_1	19.4.	10:30 h	Austrijska knjižnica „Dr. Alois Mock“	1:05:02	4 godine
S_1	19.4.	11:45 h	Austrijska knjižnica „Dr. Alois Mock“	43:29	9 godina
S_2	20.4.	8:00 h	Austrijska knjižnica „Dr. Alois Mock“	45:35	5 godina
S_3	25.4.	11:00 h	Austrijska knjižnica „Dr. Alois Mock“	23:43	5 godina
S_4	27.4.	18:00 h	Austrijska knjižnica „Dr. Alois Mock“	49:14	7 godina
E_2	28.4.	17:00 h	Online putem Zoom-a	1:51:04	1 godina (osnivač)

9.5. Kodna lista

Tablica 2. Kodna lista

Tematski kodovi	Deskriptivni kodovi
Ritualni prije utakmice	<ul style="list-style-type: none"> - Online i offline komunikacija među članovima - Formalno i neformalno provođenje zajedničkog vremena - Zagrijavanje - Pozdravljanje publike - Pjevanje himni i korištenje uzvika
Ritualni tijekom utakmice	<ul style="list-style-type: none"> - Interakcije tijekom timeout faze - Komunikacija između trenera, golmana i igrača - Taktike zastrašivanja - Komunikacija između igrača - Ritualni publike
Ritualni nakon utakmice	<ul style="list-style-type: none"> - Ritualni koji povećavaju emocionalnu energiju - Druženje sa suigračima i publikom na tribinama i izvan terena - Slikanje - Objave na društvenim mrežama
Povezanost igrača i grupna solidarnost	<ul style="list-style-type: none"> - Zajednički interesi - „Klapa“ - Pomoć pri učenju - Dijeljenje materijala - Postavljanje prioriteta
Emocionalna energija i nastanak simbola	<ul style="list-style-type: none"> - Osjećaji na početku sudjelovanja - Najdraže uspomene - Humanitarni momenti - Bakljade - Navijačke skupine - Simboli - Nostalgija
Socijalizacijski aspekt SMNL-a	<ul style="list-style-type: none"> - Natjecateljska i socijalna sfera - Uključenost svih studenata - Olakšanje početka studija
Usporedba SMNL-a nekada i sada	<ul style="list-style-type: none"> - Količina rituala i povezanost igrača - Faktor mjesta odigravanja - Stav prema Sveučilištu

9.6. Grbovi

Slika 2. Grbovi SMNL-a i odjela koji su igrali Ligu 2023. godine.

	<p>Grb Sveučilišne malonogometne lige u Zadru</p>		
	 <p>ODJEL ZA EKONOMIJU</p>	 <p>SMNE Ekologija</p>	 <p>ODJEL ZA GEOGRAFIJU Sveučilište u Zadru</p>
<p>Arheologija</p>	<p>Ekonomija</p>	<p>Ekologija</p>	<p>Geografija</p>
		 <p>POMORCI</p>	 <p>MNK Povijest ZD 2014</p>
<p>Jezičari</p>	<p>Kultura i turizam</p>	<p>Pomorski</p>	<p>Povijest</p>